

TUNTOSARVI

Nro 10 ♦ Lokakuu 2011

Suomen Kuurosokeat ry

Aistittavia kokemuksia
Joensuun kerhon kesäretkellä

NYT! Koskettavin veistos ja
kuurosokeiden taidetta

Sisältö

Pääkirjoitus: Onnellinen elämä on eletty elämä.....	3
Koskettavin veistos ja kuurosokeiden taidetta -näyttelyt nyt esillä!...	4
Aistittavia kokemuksia taiteesta ja luonnosta.....	6
Puheentulkkaus ja kirjoitustulkkaus.....	10
Åvik 100 vuotta.....	12
Åvik on vanhin.....	13
Kuurosokeat lapset Tansaniassa Mwangin kuurojen koulussa.....	14
Vaasan kaupunginjohtajalle esimerkki taktiileista sormiaakkosista.....	15
Viisi pientä annosta päivässä.....	16
Kuvamuistoja lomaleiriltä Onnelassa 12-17.6.2011.....	17
IhanepäNormaalia–vammaisuuden historia Suomessa.....	18
Huoneentaulu kuurosokean työntekijän huomioimisesta.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 18.11. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 24.10.

APUVÄLINE
HYVINVOINTI & KOTI

10.-12.11.2011, Tampere

Apuvälinemessut jälleen Tampereella torstaista lauantaihin 10. - 12.11.2011. Torstai on suunnattu ammattilaisille, perjantai ja lauantai suurelle yleisölle. Lippuja kaikille päiville saa tiedotuksesta. Suomen Kuurosokeat ry on mukana ja esittelee toimintaansa osastolla numero 409. Tarkempi osasto-ohjelma on yhdistyksen www-sivuilla ja se julkaistaan Uutislehdessä viikolla 44.

Kannen kuvassa **Pirkko Pölönen** ja **Mikhail Leoukhine** Joensuun kerhon kesäretkellä, jonka kohteena oli Kivipoijun tila Joensuun Haapalahdessa ja Ahvenisen Punainen talo. Kuva: Mikhail Leoukhinen kotiarkisto.

TUNTOSARVI 37. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja:** tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Esko Jäntti (puheenjohtaja), Carita Halme, Anu Mikkola, Aarne Pirkola, Ari Suutarla, Jaakko Evonen (sihteeri) ja Tuija Wetterstrand. **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känfelspröten ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Oriveden kirjapaino. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtiön liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Onnellinen elämä on eletty elämä

Lokakuun alussa, kun valmistelin Tuntosarvea painoon, oli mediassa uutisia tunnettujen henkilöiden kuolemista ja vammautumisista. Yksi tietotekniikan historiaan eniten vaikuttaneista henkilöistä maailmassa, Applen perustaja **Steve Jobs** kuoli vain 56-vuotiaana. Yhdysvaltain presidentti **Barack Obama** kuvasi Jobsia rohkeaksi edelläkävijäksi ja merkittäväksi uudistajaksi. Jobsin kuolema oli ykkösuutinen kaikkialla maailmassa. Suomessa uutisoitiin kuuluttajalegenda **Teija Sopasen** poismenosta ja mediapersoona **Timo T.A. Mikkosen** aivoinfarktista ja sokeutumisesta sen seurauksena.

Nämä uutiset saivat minut, kuten varmaan monen muunkin ajattelemaan elämän rajallisuutta. Uutisten henkilöt olivat saaneet elämässään paljon aikaa. He olivat uskaltaneet elää täysillä ja toteuttaa unelmiaan. Uskon, että he ovat eläneet onnellisen elämän.

Turkulainen lääkäri **Pentti Huovinen** pohti taannoin omassa Uuden Suomen blogissaan onnellisen elä-

män salaisuutta. On lääketieteellisesti todistettu, että onnelliset ihmiset ovat myös muita terveempiä. Puoliso, perhe ja ystävät tekevät onnelliseksi. Onnellisuutta edistää myös yhdessäolo muiden ihmisten kanssa.

Huovinen toteaa, että onnellisuutta ja terveyttä edistääkseen yhteiskunnan kannattaa tukea ihmisten yhdessäoloa. Ihmisille pitää tarjota kanavia toisten ihmisten luokse. ”Tässä työssä erilaisten järjestöjen ja organisaatioiden merkitys on korvaamaton. Suuri kysymys on, miten saada ihmiset mukaan ja miten poistaa todelliset ja kuvitellut esteet osallistumiselta”, Huovinen pohtii.

Suomen Kuurosokeat ry on perustamisestaan lähtien ollut vahvasti yhdessäolojärjestö.

Meistä jokainen voi toteuttaa unelmiaan ja elää täysillä elämää niillä korteilla, jotka meille on annettu. Onnellinen elämä on eletty elämä.

Tuija Wetterstrand
tiedottaja ■

Koskettavin veistos ja kuurosokeiden taidetta -näyttelyt nyt esillä!

Toimittaja Jaakko Evonen tunnustelee kuvanveistäjä Raili Mikko'n teosta nimeltä Tango. Veistokset ovat esillä Art Kaarisilta galleriassa 26.10.-20.11. Kuva: Kalle Kiviniemi.

Teksti: Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:n 40-vuotisjuhlavuoden taidenäyttely ”Koskettavin veistos” esittelee 11 ammattikuvanveistäjän luomusta. Veistosnäyttelyn lisäksi esillä on kuurosokeiden maalauksia yhdistyksen 40 vuoden taipaleelta teemalla ”Vaikea kuulla, vaikea nähdä”. Taidenäyttelyt ovat esillä Art Kaarisilta galleriassa, Sanomatalossa Helsingissä ajalla 26.10. - 20.11.2011.

Suomen Kuurosokeat ry:llä on pitkä perinne kosketeltavan veistostai-

teen esilletuomisessa. Kuurosokeat valitsivat ”Vuoden veistoksen” ensimmäisen kerran vuonna 1989. Vuoden veistos valittiin aina vuoteen 1998, jonka jälkeen on valittu Koskettavin veistos vuosina 2001, 2005 ja 2008. Yhteistyökumppanina näyttelyissä on ollut Suomen Kuvanveistäjäliitto.

Koskettavin veistos -näyttely haastaa miettimään erilaisia taiteen lähestymistapoja ja tulkintoja. Kuurosokeat kompensoivat tuntoaistilla näön ja kuulon puutteita. Kuurosokeat katsovat veistoksia kos-

kettamalla, kokemalla. Veistoksen muoto, materiaali, yksityiskohdat, pinnan tuntu, jopa tuoksu, tuovat taide-elämyksen, joka saattaa poiketa huomattavastikin näköaistilla havaitusta.

Näyttelyssä olevia töitä saa yleisö koskettaa ja kokeilla, miltä veistos tuntoaistin varassa vaikuttaa. Täysin kuurosokea taiteilija **Rauli Jalo** valitsee veistoksista omasta mielestään parhaan, koskettavimman. Koskettavin veistos julkistetaan avajaisten yhteydessä. Yleisöllä on näyttelyn esilläoloaikana mahdollisuus äänestää omaa suosikkiaan koskettavimmaksi veistokseksi.

Art Kaarisillassa esillä olevat veistokset valitsi 24 tarjotun työn joukosta näyttelyn kuraattori, kuulonäkövammaisen kuvataiteilija **Milla Päiväniemi**. Tähän näyttelyyn Milla kokosi mahdollisimman monipuolisen kosketeltavien veistosten kokonaisuuden. ”Teosten materiaalit, koot ja muodot vaihtelevat kuin kaduilla vastaan tulevat ihmiset”, Milla selventää valintaansa.

”Kun teoksia lähestytään kosketuksen kautta, on kokemus erilainen kuin se on näkevillä ihmisillä. Kupariveistoksen onttous, marmorin tiivis rakenne tai graniitin karhea pinta ovat ehdoton osa veistoksen muotoa ja kokonaisuutta. Silmännähtävä esteettisyys on toisarvoista ja teok-

sen merkitys, kokemus jonka se antaa, koostuu muodon, materiaalin, painon, jopa hajun muodostamasta yhtenäisyydestä”, Milla painottaa.

Milla on ohjannut usean vuoden ajan kuurosokeiden taidepiiriä, josta hänelle on muodostunut käsitys ennen kaikkea siitä, miten tärkeitä taide-elämykset ovat oman järjestön jäsenille. ”Taiteen tekeminen, sen kokeminen ja erityisesti saavuttaminen on ensiarvoisen tärkeää.”

Kuurosokeat tarjosivat töitään taidenäyttelyyn niin paljon, että kaikki eivät mahtuneet pieneen galleriatilaan. Art Kaarisiltaan Milla valitsi tarjottujen töiden joukosta mahdollisimman monipuolisen kokonaisuuden kuurosokeiden tauluja. Samaan aikaan Sanomatalossa olevan näyttelyn kanssa on kuurosokeiden taiteilijoiden teoksia esillä myös Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus liriksessä, osoitteessa Marjaniementie 74-ltäkeskus-Helsinki.

Kuvanveistäjät: Samuli Alonen (s. 1977), Heikki Halonen (s. 1947), Tilla Kekki (s. 1940), Kauko Kortelainen (s. 1933), Arto Lappalainen (s. 1949), Mika Linto-Vaara (s. 1973), Tarja Malinen (s. 1961), Raili Mikkonen (s.1927), Saana Murtti (s. 1974), Johanna Rytkölä (s. 1956) ja Janne Virkkunen (s. 1973). ■

Aistittavia kokemuksia taiteesta ja luonnosta

Taide koskettaa kun sitä saa koskettaa

Teksti: Pirkko Pölönen

Kuvat: Mikhail Leoukhinen kotiarkisto

Joensuun kuurosokeiden kerho kävi heinäkuussa vieraisilla Kivipoijun tilalla Joensuun Haapalahdessa, jossa oli esillä enolaisien taiteilijoiden teoksia ja Messin nuorten valokuvateoksia.

Taidenäyttely sai kaikki aistit hereille, ja lapsuus tuli mieleen monista töistä, oltiin maaseudun ytimessä.

Taide-elämyksiä tuntoaistin avulla

Ajelemme peltojen keskellä kapeaa tietä. Hevoset viettävät siestaa kaikessa rauhassa, ne ovat tottuneet autoihin. Kyyti päättyy Tuulentupanimisen hirsirakennuksen eteen. Olemme tulleet Kivipoijun tilalle.

Raparperimehu ja kahvit kannetaan eteemme. Vanhan sukutilan omistukseensa hankkinut Kirsti Kärkkäinen esittelee tilan ja taidenäyttelyn

Mikhail Leoukhine

sisällön. ”Mistä nimi Kivipoiju?” joku kysyy.

Poiju on tuttu sana veneilijöille. ”Kokoan työkseni ihmisiä yhteen”, kertoo Ideapoiju yrityksen aikaisemmin perustanut Kirsti Kärkkäinen. Kivi on otettu tilan aikaisemmasta nimestä. Seitsemän nuoren koti päärakennuksessa on saanut nimensä jalkapalloilija Lionel Messin mukaan.

Tuulen tuvan seiniltä löydämme sekä maalattuja että savesta työstettyjä tauluja. Otamme kädet avuksi. Savi, kivi, lasitukset, rosoisuus, sileät pinnat kertovat oman viestinsä sormiin. Aaltomaiset viivat värien häivytyksineen eivät tunnu sormiin, niissä sanallinen kerronta ja käsien ohjaava liike täydentävät viestiä. Lasin alla utuisuudesta tarkkasilmäinen tulkki havaitsee naisen kasvopiirteet. Kauempaa tarkastel-

len pastelli puuteriväritys paljastaa salaisuuksia. Linnut erottuvat selvästi yksityiskohtia myöten. Kovin ovat erilaisia taiteen tekijät.

Käsillä, sormilla, piirrämme, maalaamme, osoitamme, paineellemme, yritämme värittää saamaamme kokemusta toistemme selkään, samalla kun tulkki täydentää ja kuvaillee sanoja käyttäen.

Juttelemme tuntoaistin käytöstä. Syntyy keskustelu taiteen psykologisesta merkityksestä.

Taiteen tuomat mielikuvat

Taide voi tuottaa henkilökohtaisia mielikuvia. Jokin kuvassa voi nostaa muistiin vanhoja tai vasta koettuja asioita ja tapahtumia. Erään taulun tumman alaosan päällä on valkoinen kuvio.

Mieleen nousee muistikuva neljävuotiaasta työstä, joka katselee mustaan ruumishuoneeseen veljensä valkoisen ruumisarkun päätä. Taide voi palvella näinkin, nostaa muistiin unohtuneita muistoja.

Kosketuksen antamalla tiedoilla, epätarkalla palapelinäöllä ja värien leikillä jokainen voi maalata mielen maisemaan ikioman mestariteoksen.

Viisimetrisen pirtinpöydän ääressä

Vierekkäin istumme tuulta haistelemassa.

nautimme lounaaksi emännän tarjoileman keiton ja mansikat. Akunasta avautuu kaurahalmeen takana järvimaisema.

Pihapiirin kaksikerroksinen punavalkea aitta houkuttelee sisälle. Valokuvia valkoisissa kehyksissä. Yhdessä kuvassa tyttö istuu kivellä kumisaappaat jalassa, valon ja varjojen ympäröimänä. Kuvaa on hankala hahmottaa, mutta jokin kuvassa kiehtoo. Otetaan avuksi ohjaava käsi. Sormi tulkin sormen päällä yksityiskohdat tarkentuvat sanallisen selityksen tukemana. Valkoiset kehykset Messin nuorten kuvaamissa valokuvissa tarjoavat näkökulmaa nuorten maailmaan.

Mieleen tulivat lapsuuden leikit yllä. Ennen Kivisaliin menoa on kiihittävä entisen kavinavetan päätyä ylöspäin heinäparven ovelle. Sitten vasta voi siirtyä viileään Kivisaliin. Heti on kokeiltava, mitä sormet kertoisivat. Paperimassaa, peilin palasia, epätasaisia pintoja, pehmeää ja lämmintä materiaalia. Vahvaa värien vastakohtaisuutta, suuria, pieniä ääriä. Autereita ylittäviä lintuja. Kevyttä ja painavan oloisia, helppoja ja vaikeasti hahmottavaa – moneksi on koskettavaa.

Peltiä tuntuvat olevan, hitsattua ja yhteen liitettyä. Tulkki kertoo käden koskettavan nenää. Molemmat kädet lähtevät etsimään symmetri-

syyttä. ”Jos tämä on ihminen, mikä asento olisi?” Omatoiminen tutkimus jokaisen veistoksen asennosta selvisi ajallaan.

Kivillä reunustettu suuri kukkameri vetää puoleensa. Alamme arvuiltella lajikkeiden nimiä, lehtien ja kukkien koskettamalla tutkimuksen ohessa. Kärkkäinen oli kertonut ovesta, josta pääsee kaurahalmmeen poikki rantaan. Ovi löytyy, kauran tähkät, vielä vihreät, vievät taas lapsuuteen. Kesällä kuljettiin uimaan mutatietä, jonka varrella viljat kypsyvät. Pitää maistella kauraa, ydin maistuu kostean makealta.

Ylhäältä yhteen sidotut harmaat heinäseipäät pystyssä taivasta kohdin. On päästävä koskettamaan. Tuulessa huojuvat heinät kutittavat pohkeita. Sade on hionut harmaantuneet pinnat ja aika pehmentänyt sidoskuteen kankaan. Voihan näinkin muistaa menneen ajan, tuumataan.

Tulkki osoittaa koivikkoon, jotakin heiluu puiden välissä. ”Erivärisiä helmiä”, kertoo tulkki. Mieleen tarina narulla kilisevistä lasinpalasista. Kosteikon heinät nostavat nenään makean pistävää tuoksua, valkoiset kukat reunustavat polkua. Kävellessä tasapaino tuntuu epävakaalta. Kuljemme pellonlaitaa, kärritie jalkojen alla vie rantaan.

Rannalla polvistutaan maahan tutkimaan keramiikkaa. ”Olisivatko kilpikonnia, niitä on viisi”, kertoo tulkki.

Retki jatkuu Punaiselle talolle

Kaikki löytyvät hyvästä maastoutumisväristä huolimatta. Verkkovajan seinällä siivekkeiset, vaaleat puupalat ovat kuin lentoon lähdössä kontrasti on hieno. Harmaat hirret, laavu. Joukkomme saapuu omassa vauhdissaan. Vierekkäin istumme tuulta haistelemaan. Tuulee navakasti, ukkosta oli enteilty sille päivälle. Olemme säästyneet sateelta. Lettuja syömme sormin, mansikkahillon tahmeus tarttuu sormiin, suun makeus liukenee kahviin.

Bussi vie meidät Ahvenisen sil-lankupeeseen Punaiselle talolle. Maalaispihapiiristä löydämme lisää tutkittavaa elämyksiä tuntoaistilla, liikeaistilla, asentoaistilla – haptisella kosketuksella.

Hahmojen vaatteet tuntuvat kaikki erilaisilta sormissa muoti on muuttunut ajan saatossa. Puuta ja koi-vun kuorta, purettua narua, kangasta lehmä ja lypsäjä. Riemastuttavia hahmoja. ■

Puheentulkkkaus ja kirjoitustulkkkaus

Teksti: Heli Viita-Louhio, suomen kielen ja pistekirjoituksen opettaja, Kuurosokeiden Toimintakeskus

Puheentulkkkaus ja kirjoitustulkkkaus ovat eri toimintamuotoja. ”Puheentulkkkauksessa” tulkki selventää asiakkaansa puheen muille läsnäolijoille. ”Kirjoitustulkkkauksessa” suunta on päinvastainen: tulkki kirjoittaa muiden puhevuorot asiakkaalle. Molemmat ovat kuitenkin kiellensisäistä tulkkausta, jossa toimitaan vain yhden kielen puitteissa. Tulkki tulkkaa esimerkiksi vain suomea suomeksi.

Kuurosokeiden piireissä kirjoitustulkkkausta käytetäänkin nykyään melko paljon. Silti useissa yhteyksissä ajatellaan, että tällainen tulkkaus on pelkästään yksisuuntaista, jolloin tulkki vain kirjoittaa muiden puheet asiakkaalle, mutta ei tulkkaa asiakkaansa puhetta muille. Tähän sisältyy oletus, että muut ymmärtävät asiakkaan puhetta. Kuitenkin kuurosokeiden piirissä on myös heitä, joiden oma puhe on puhevamman vuoksi epäselvää. Jotta hekin voisivat osallistua

keskusteluihin tasavertaisina, he tarvitsisivat sekä oman puheensa selventämistä muille että toisten henkilöiden puheiden toistamista puheelle tai niiden kirjoittamista näytölle.

Tarkoitan ”puheentulkkkauksella” tässä kahdensuuntaista toimintaa, jossa tulkki tulkkaa puhumalla sekä asiakkaan oman puhunnan muille että muiden henkilöiden puheet asiakkaalle. Tapahtumasta käytetään eri yhteyksissä muitakin nimityksiä esimerkiksi ”puhevammaisen tulkkaus” ja ”puhetulkkkaus”. Puhevammaisen tulkkaus on kuitenkin vain yksisuuntaista toimintaa: tulkki tulkkaa vain asiakkaansa puheen. Toisaalta suomenkielinen yhdyssana ”puhetulkkkaus” (ilman genetiiviä) tarkoittaa yhtä hyvin sellaista tulkkausta, jossa tulkki kääntää vierasta kieltä esimerkiksi englantia tai viittomakieltä asiakkaan omalle kielelle puhumalla.

Palvelumuotoina kirjoitustulkkkaus ja puheentulkkkaus ovat kuurosokean asiakkaan kannalta hankalalla tavalla toisistaan erillisiä ja hajallaan. Tämä ilmenee jopa tulkkien koulu-

tuksissa siten, että kirjoitustulkkeja ja puheentulkkeja koulutetaan toisistaan erillään ja jopa eri alojen oppilaitoksissa. Kysymyksiksi nousevat, saako asiakas tulkikseen puheentulkin vai kirjoitustulkin, vai löytyisikö tulkki, jolla onkin molemmat pätevyudet. Jos sellaista tulkkia ei sitten löydy, saisiko asiakas yhteen tilanteeseen kaksi tulkkia, sekä kirjoitustulkin että puheentulkin? Ja mikä on kuulonäkövammaiselle myönnettävien tulkkaustuntimäärien laita puheentulkkausessa.

Vammaisten tulkkau palvelukeskus Vatu vastaa kysymyksiin

Vammaisten tulkkau palvelukeskuksen, Vatu, johtajan sijainen Sanna Johansson ehdottaa ratkaisuksi, että asiakas ilmoittaa jo tulkkia tilatessaan selkeästi tarpeensa tulkkau menetelmiin. Asiakkaan kannattaa laatia itselleen tulkkirinki ja etsiä siihen sellaisia tulkkeja, jotka tulkaavat hänen tarvitsemillaan menetelmillä. Tulkkivälityskeskus auttaa tulkkien etsimisessä, tulkkiringin muodostamisessa ja lopulta ringin kokoonpanon ilmoittamisesta Vatuun. Jos sellaista tulkkia ei kuitenkaan löydy, jolla on pätevyys kaikkiin menetelmiin, asiakas voi tilata samaan aikaan kaksi tulkkia, sekä kirjoitustulkin että puhevammaisten tulkin. Tärkeä tieto on myös se, että tulkkau tunteja saa tällöinkin käyttää kuurosokeiden ja

kuulonäkövammaisten tuntien mukaisen määrän vuodessa eli 360 tuntia. **Tuntimäärät ovat siis sidoksissa diagnoosiin eivätkä tulkkau menetelmään.**

Sanna Johansson kertoo lisäksi, että Kela ottaa mielellään kentältä vastaan palautetta tulkkau palvelujen sujuvuudesta ja ongelmista yleensä. Palautetta voi lähettää esimerkiksi sähköpostitse Vatuun: vatu@kela.fi.

Eri lähteistä saa käsityksen, että vammaisten puhetulkkeja on kuitenkin vain vähän, joten heidän palvelunsa saatavuus voi nousta ongelmaksi. Palvelun saatavuuteen aiheuttaa lisärajoituksia sekin, että vammaisten puhetulkin työssä korostuu yksilöllisyys eri tavoin kuin muiden tulkkien työssä. Koska jokaisella asiakkaalla on erityinen ja erilainen puhetapansa, ovat puheen selventämisen vaatimuksetkin kaikilla asiakkailla omanlaisiansa. Näin ollen puhetulkin on perehdyttävä erikseen jokaisen asiakkaan henkilökohtaiseen tilanteeseen esimerkiksi asiakkaan oman puheterapeutin opastamana ja totuttava ymmärtämään asiakkaan puhetta. Asiakastaan aikaisemmin tuntematon tulkki ei ehkä voi tehdä työtään laadukkaasti, mikäli hän ei voi käyttää etukäteen riittävästi aikaa tämän puhetapaan tutustumiseen. ■

Åvik 100 vuotta

Teksti: Hilkka Kasurinen

Pieni ryhmä meitä viittomakielisiä kuuroja ja kuurosokeita lähti Ainolasta tilausbussilla Hyvinkäälle kohti Åvikin palvelutaloa. Paljon oli ihmisiä paikalla. Toiset olivat tulleet jo aamusta kirkkoon. Me vanhukset emme jaksaneet viettää niin pitkää juhlapäivää viettää ja tulimme vasta alkavaan juhlatilaisuuteen Åvikin palvelutaloon.

Johtaja Tarja Mutelin lämpimät tervetuloa-toivotukset lämmittivät meitä kaikkia. Presidentin tervehdyksen lausui hallituksen puheenjohtaja Juhani Kotila.

Juhlapuheen piti Kuurojen Palvelusäätiön hallituksen varapuheenjohtaja Tarja Sandholm. Teatteri Totti esitti hauskan näytelmän, 100 vuotta elämää Åvikissa.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL:n myöntämät mitalit jaettiin säätiön pitkäaikaisille työntekijöille.

Mietin miten tärkeä ja rakas tämä

Ilmakuva Åvikistä. Kuva: Suomen Kuurosokeat ry:n arkisto.

palvelutalo on monille sen tarvitsijoille. On helpottavaa, että elämä on turvattu kun omat voimat eivät enää riitä. Onnellisia asukkaita Åvikin palvelutalossa on noin 70.

Tapasin paljon vanhoja tuttuja, tervehdimme toisiamme halaten. Silmät loistivat ja sydäntä lämmitti, kun saimme hetken ajan olla yhdessä ja kertoa kuulumiset. Kaikki olivat iloisella päällä. Vanha tuttu kyllä näkee ja aistii, että asukkaat viihtyvät ja, että heillä on hyvä olla. Åvikin palvelutalossa on saatu vuosien varrella ihmeitä aikaan. Asukkaiden toiveet otetaan huomioon

ja heidän viihtyvyytensä on tärkeää. Työntekijät ovat ihmisläheisiä ja heille vanhukset ovat rakkaita. Ävikissä on kaikenlaista askartelua ja piristävää ohjelmaa, vapaa-ajan toimintaa ja retkiä. Viittomakielinen vuorovaikutus toimii asiallisesti ja ymmärrettävästi, asukkaat saavat tukea ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissa ja asioimisessa.

Turvallista asumista, opiskelua jaksajalle, kaiken kattava Ävikin palvelutalo on ihana! Halasin myös tutun papin ja diakonit. Sain hyvän olon tunteen. Halaaminen merkitsee minulle paljon, koska olen ihmisläheinen. Rakkaus kestämään meissä kaikissa, siten jaksamme elonpolkujamme kulkea. Sitä sanotaan vihreäksi niityksi.

Lopuksi saimme nauttia kahvista herkullisen mansikkakakun kanssa. Jotain jäi juhlista puuttumaan ja se oli jokin laulu viittomakielellä. Olisi ollut mukava lisä näyttää, että mekin kuurot osaamme laulaa omalla kielellämme, laulu tulee meidän tunteistamme. Minä tykkään kovasti laulaa viittomalla.

Hyvää jatkoa Ävikin palvelutalolle ja asukkaille, onnellisia vuosia lisää. Juhlat ja käynti jäivät muistoihin sekä jokaisen teidän tapaaminen minun sydämeeni lokeroituna. Justiina on vieläkin tunnelmissaan Kuukkeli-koneen keralla. ■

Ävik on vanhin

Teksti: Kuurojen Palvelusäätiö

Ävik on vanhin Kuurojen Palvelusäätiön seitsemästä palvelukeskuksesta. Ävik aloitti toimintansa kuurojen tyttöjen koulukotina vuonna 1911. Nykyisin Ävikissä asuu 70 pitkäaikaisen asumisen asiakasta, miehiä ja naisia.

Juhlavuoden kunniaksi pihalle hankittiin Jenni Tieaholta luonnollisen kokoiset pajuhevokset, asukkaiden ja vierailijoiden iloksi.

Palvelukeskus Ävik juhli sunnuntaina 28.8.2011 100-vuotista toimintaansa. 200 juhlavierasta osallistui viittomakieliseen juhla jumalanpalvelukseen Hyvinkään uudessa kirkossa sekä pääjuhlaan Palvelukeskus Ävikissä. 30.8.2011 järjestettiin jatkojuhla heille, jotka eivät mahtuneet sunnuntain pääjuhlaan. Myös jatkojuhlissa tunnelmasta nautti yli 100 vierasta. ■

Kuurosokeat lapset Tansaniassa Mwangan kuurojen koulussa

Teksti: Inkeri Vyyryläinen

Mwangan kuurojen koulun rehtori **Longio Msangi** kertoo:

”Kuurosokeiden oppilaiden tulo Mwangan kuurojen kouluun sisältää lyhyen historian. Koulun tavoitteena on sen perustamisesta lähtien ollut antaa opetusta kuuroille lapsille. Lapset, jotka testattiin ja todettiin kuuroiksi, otettiin kouluun opiskelemaan. Myöhemmin osalla heistä tuli ongelmia silmien kanssa. Yritimme löytää keinoja auttaa heitä sen jälkeen kun epäonnistuimme heidän siirtämisessään muihin kouluihin.

Aikaisemmin vain Uhuru Mchanyikon ala-asteella Dar es Salaamissa oli koulu kuurosokeille. Nykyisin siellä on NGO:na tunnettu ”kansainvälinen aistikoulu”. Kun NGO:n johtajat kävivät Mwangassa, he neuvoivat meitä käynnistämään koulutuksen kuurosokeille ja olivat valmiit tukemaan opettajien kouluttamista. Meillä oli silloin 6

Kuurojen koulun oppilaita Tansaniassa.

oppilasta, joilla oli ongelmia sekä kuulon että näön kanssa. Osa henkilökunnasta koulutettiin lyhyillä seminaareilla. Nyt meillä on 12 kuurosokeaa oppilasta ja he opiskelevat muiden kanssa samoissa luokissa, lukuun ottamatta joitain erityistunteja, jotka järjestetään heille. Oppilaat ovat osittain sokeita, mutta täysin kuuroja, joten he pystyvät osallistumaan normaalitunneille erityistuen avulla. Kaksi koulutettua opettajaa antaa heille tukiopetusta erikseen omassa luokassa normaalituntien jälkeen.”

Mikä on kuurojen lähetys?

Kuurojen Lähetys ry on perustettu vuonna 1955. Kuluneiden vuosien aikana Kuurojen Lähetys on osallistunut Afrikassa usean kuurojen koulujen rakentamiseen ja käynnistämiseen, joko yksin, yhteistyökumppaneiden kanssa tai muuten tukea antamalla.

Yhdistyksen tavoitteena on kuurojen elinolosuhteiden parantaminen ja kouluttaminen kehitysmaissa niin, että he voisivat toimia yhteiskunnassa tasa-arvoisina kansalaisina. Vaikka järjestö on pieni, se on pystynyt toteuttamaan tavoitteitaan ja parantaa kehitysmaiden kuurojen elinolosuhteita. Haaste on kuitenkin valtava, koska kehitysmaissa kuuroja lapsia saadaan opetuksen piiriin vain 3-5 % kouluun pyrkijöistä.

Kuurojen Lähetystyön toimisto sijaitsee Turussa, josta palvellaan koko Suomea. Toimistosta ollaan yhteydessä Afrikan kuurojen kouluihin. Toimistosta käsin lähetetään myös kiertokirjeitä jäsenille, joissa kerrotaan ajankohtaisia tapahtumia Afrikan koulujen tilanteesta. Yhdistys tukee myös paikallisseurakunnissa toimivia kuurojen lähetys- ja kummi-piirejä. Lisätietoja Kuurojen Lähetystyön toiminnasta ja jäsenyydestä www.kuurojenlahetys.fi tai toimistolta: inkeri.vyyrylainen@kuurojenlahetys.fi, p. 045-3186377. ■

Vaasan kaupunginjohtajalle esimerkki taktiileista sormiaakkosista

Vaasan kaupunginjohtajaa Tomas Häyryä naurattaa, kun hän yrittää arvata, minkä kirjaimen alueesihteeri Inga Lassfolk-Herler hänen kämme-neensä tekee. Kuva: Anne Varteva.

V Vaasan alueesihteeri **Inga Lassfolk-Herler** antoi Vaasan uunituoreelle kaupunginjohtajalle **Tomas Häyrylle** esimerkin taktiileista sormiaakkosista. Kaupunginjohtaja Häyry vieraili vammaisjärjestöjen esittelypäivässä Vaasassa 12.9. Inga kertoo, että vammaisjärjestöjen esittelypäivillä oli esillä useita järjestöjä ja paljon ihmisiä kävi tutustumassa. Juhlapuheet pitivät **Miapetra Kumpula-Natri** ja perusturvajohtaja **Jukka Kentala**. ■

Viisi pientä annosta päivässä

Teksti: Nimimerkki Ojoisten torppari

Sampolassa kokoontui kuurosokeiden kerho iloisissa tunnelmissa. Juotiin kahvia vastaleivotun sämpylän ja tuorejuuston kera. Pirteä ja hyväkuntoinen nainen tuli tervehtimään viittomatervehdyksellään. **Hanna Voutilainen**, ravintoterapeutti toivotti meille hyvää iltaa ja sormitti oman nimensä. Yllätyimme, että hän osasi vähän viittoa ja sormiaakkosia. Hanna kertoi, että oli ollut muutaman kerran käynyt Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa Tampereen Hervannassa. Kerhonvetäjä **Hilja** esitti tervetuliaispuheen ja toivotti jokaiselle mukavaa luentoiltaa.

Hanna, ravintoterapeutti, kertoi terveellisestä ruokavaliosta. Hän suosittelee, että syödään 500 grammaa kasviksia ja vihanneksia päivässä, kaikkiaan viisi pientä annosta. Monta pientä annosta päivässä on parempi kuin kuin yksi iso. Syö rauhallisesti ja pureskele oikeaan tapaan. Päivän ohje: aamupala, välipala, lounasannos, välipala,

päivällinen ja illaksi hedelmä. Kalaa kaksi kertaa viikossa, muutoin broileria tai rasvatonta lihaa ja paljon vihanneksia sekä marjoja. Kaksi munaa riittää viikolle, syö vaan kevyesti terveellistä ruokaa ja kasviksia. Vettä pitää juoda riittävästi. Suosi vähärasvaista margariinia ja rypsiöljyä. Tumma suklaa on terveellisempää kuin vaalea. Runsaasta sokerin käyttöä kannattaa välttää. Makeaa saa syödä, mutta ei liikaa. Jos on lääkitys, on ruokavaliosta paras keskustella oman hoitavan lääkärin kanssa.

Yritä pysyä solakkana ja terveenä. Liikunta, uiminen ja kävely auttavat painon kurissapitamisessä.

Esitin toivomuksen, että ei saa mennä lippalakki päässä ruokalaan. Oma vinkkini naisille on se, että kannattaa ottaa mukaan koukku, jolla saa ravintolassa tai ruokalassa laukun pöydän kulmalle roikkumaan. Koukkuja saa kaikista laukkukaupoista.

Kiitos Hannalle hyvistä ohjeista! ■

Kuvamuistoja lomaleiriltä Onnelassa 12-17.6.2011

Justiina taiteilemassa

Tietokisailun 3. joukkue rastilla

"Halaa karhua" -rasti ja kakkosjoukkue

Maikki ja Juho "extra-joukkue"

Ilpo ja Minna

Aune, Maila ja Irja

Viimeisen illan lettukestit

Anjan kaunis "Kodin kynttilät" lauluesitys

Maila ja "Kaarisilta" ruu-noesitys

Kuvat ja kuvatekstit:
Anne Palo

Ihan epäNormaalia – vammaisuuden historia Suomessa

Teksti: Tuija Wetterstrand

Mikä on normaalia? ja mikä mihan epäNormaalia? Kenellä on mahdollisuus onnelliseen elämään? Näitä kysymyksiä pohditaan Työväenmuseo Werstaalla Tampereella, jossa on avattu vammaisuuden historiaa valottava Ihan epäNormaalia -näyttely.

Vammaisten elämää eri aikoina esitellään kuuden eri teeman kautta, joita ovat asuinpaikan valinta, omista asioista päättäminen, koulunkäynnin vaihtoehdot, kieli ja perhe. Teemat liittyvät jokapäiväiseen elämään, mutta vammaisilla ei ole aikaisemmin ollut niihin oikeutta. Mutta onko vieläkaan?

Vammaisten historia on nyt ensimmäistä kertaa kokonaisuutena esillä. Yksittäisiä vammaryhmiä, kuten kuurosokeutta ei ole haluttu painottaa. Silti sokeiden ja kuurojen historia nousee vahvasti esille näyttelyssä.

Näyttelyn idean takana on Valtion

Puheen opetusta 1900-luvun alussa viittomakielen ollessa kiellettyä. Kuva: Kuurojen museo.

taidemuseon Kulttuurilla kaikille -palvelusta vastaava Sari Salovaara. Sarin työnkuvaan kuuluu saavutettavuuden juurruttaminen kulttuuritoimijoiden keskuuteen. ”Museot ovat kansakunnan muisti ja antavat rakennuspuita ajattelulle. Siksi koin velvollisuudekseni, että myös vammaisten historiasta pitää saada oma näyttely”, Sari perustelee.

Näyttelyä varten piti kerätä paljon tietoa eri lähteistä. Terveystieteiden puolelta löytyy tietoa vammaisuudesta pitkältä aikaväliltä ja rajatuista aiheista, kuten vammaisurheilun historiasta on ollut näytte-

lyjä aikaisemminkin. Vammaisten omat kokemukset ovat kuitenkin jääneet vähemmälle dokumentoinnille, kun vammaisuutta on yleensä tarkasteltu ulkopuolelta, keskiverto-terveen maailmasta lähtöisin.

Perusnäyttelyä täydentää ja syventää verkkojulkaisu, jonka päätoimittaja on Marjatta Levanto, pitkään museopedagogian ja taidekasvatuksen tehtävissä toiminut entinen Suomen Ranskan-instituutin johtaja Pariisissa. Verkkojulkaisussa on samat teemat kuin museon näyttelyssä. Lisäksi vammaisuuden historiaa voi tarkastella aikajanalla. Siinä yhdeksi merkkipaaluksi on nostettu kuurosokean Riku Virtasen valmistuminen oikeustieteen kandidaatiksi 2008 ja valinta Kynnyksen puheenjohtajaksi 2010.

”Verkkojulkaisun tarkoitus on toimia keskustelun herättäjänä. Julkaisun on tarkoitus jäädä pysyvästi verkkoon, missä sitä voidaan myös täydentää ja päivittää”, Marjatta Levanto kertoo.

Kohderyhmäksi sekä näyttelylle että verkkojulkaisulle on ajateltu erityisesti nuoria yläasteella ja lukioissa, jotka voivat käyttää aineistoa oppimateriaalina. ■

http://tkm.fi/ihan_epanormaalia_multimedia/fi/

Näyttely on avoinna Työväenmuseo Werstaalla 16.9.2011-27.5.2012.

Koko perheen AistiMUS -tapahtuma Werstaalla 29.-30.10.2011. Vapaa pääsy.

Huoneentaulu kuurosokean työntekijän huomioimisesta

Työryhmä **Anita Palo, Jaakko Evonen, Sanna Tuomaala, Pirkko Pölönen, Stina Ojala ja Riitta Lahtinen** ovat viime talvesta lähtien pohtineet ja tehneet listan, miten Suomen Kuurosokeat ry:n työntekijöiden pitäisi ottaa huomioon kuurosokeita työntekijöitä. Ohjeistus koskee myös muita paikkoja,

missä kuurosokeat käyvät töissä. Pohdintojen perusteella syntynyt lista ”huoneentaulu” on tämän lehden takakannessa. Työryhmä suosittelee, että sen voi laittaa oman työhuoneen seinälle, yhteisiin tiloihin kuten esim. keittiön seinälle ja jakaa kuurosokeille, jotka käyvät muualla töissä. ■

KUN KOHTAAT KUUROSOKEAN TYÖNTEKIJÄN...

Toimiva vuorovaikutus

Tullessasi kosketa kevyesti olkapäähäni.
Odota hetki, jos toimintani on kesken.
Odota katsekontaktia.
Kerro, kuka olet.
Keskustele selkeästi.
Keskustele sopivalla etäisyydellä.
Keskity keskusteluunne.
Ryhmässä keskustellaan vuorotellen.
Selvitä väärinkäsitykset ja toista asiat tarvittaessa.
Varmista aika ja paikka -tiedot.
Ilmaise/kosketa kevyesti, kun poistut paikalta.

Ympäristön muutokset

Pidä kulkuväylät vapaana.
Huolehdi, että huonekalut ja tavarat ovat paikoillaan. Sulje ovet, kaapit ja laatikot. Kerro, jos siirrät tavaroita. Keskustellessa huomioi riittävä valaistus ja etsi sopiva paikka. Kun annat jotain, nimeä se, anna käteeni ja kuvaile tarvittaessa. Älä ole valon edessä.

**MUISTATHAN, ETTÄ KUUROSOKEA
TYÖNTEKIJÄKIN ON OSA TYÖYHTEISÖÄ!**